

สภาพและปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่าน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง

State and Problem of The Sub-district Non-formal Education Management in Nan Province in Accordance with The Guideline of Education Reform in The 2nd Decade

ทิพากร ใจเที่ยง^{1*} คำนึ่ง ทองเกต² และ พรณวิชัย มนต์วัชรินทร์³

Thipakorn Jaitiang^{1*} Kumnung Thongket² and Pornpavit Monvucharin³

^{1, 2, 3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Educational Administration, Graduate school, Chiangrai College.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาและศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ กศน.อำเภอ และครู กศน.ตำบล จำนวน 114 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการบริหาร กศน.ตำบล ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองโดยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ตอนที่ 4 สอบถามข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการ กศน.ตำบลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร กศน.ตำบล ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือหนึ่งด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สองคือ ด้านพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามคือด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา สี่คือ ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ห้าคือ ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับปัญหาจากมากไปน้อย 1. ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 2. ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 3. ด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา 4. ด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา ห้าด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ กศน.ตำบลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีดังนี้ 1. กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา 2. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 3. พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4. พัฒนา

*Corresponding author. Tel.: Mobile +66 (0)9-5448-7979

E-mail address: bobpop96@hotmail.com

ระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 5. การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหาร กศน. ตำบล, แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

Abstract

The purposes of this research were to study the state and problem and the guideline suggestion in the resolution of the sub-district non-formal education administration in Nan Province in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade. The sample used in this research consists of 114 the directors of district non-formal education center and the teachers of the sub-district non-formal education. The instruments used for data collection in this research were the four parts of questionnaires namely: The 1st part was the question asked about the status of the questionnaires answers. The 2nd part was the question asked about the administrative status of sub-district non-formal education in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade. The 3rd part was the question asked about the administration of sub-district non-formal education in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade. The 4th part was the question asked about the management of sub-district non-formal education in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade. Statistics used in data analysis were percentage, means and standard deviation.

The research findings were found that the administrative state of sub-district non-formal education in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade was moderate in overall. The sequences from more to less were as follow: 1) The aspect of the managing system development for support the participation of private people and all part in education management 2) The aspect of the administration development for increasing educational opportunities qualitatively 3) The aspect of the administrative decentralization and education management for educational institute 4) The aspect of the administrative system development in accordance with good governance principle including transparency, fair and having efficient inspective system 5) The aspect of resource administrative system development for efficient education.

The administrative problem of sub-district non-formal education in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade was moderate in overall. The sequences from more to less were as follow: 1) The aspect of the administrative system development in accordance with good governance principle including transparency, fair and having efficient inspective system 2) The aspect of the managing system development for support the participation of private people and all part in education management 3) The aspect of the administrative decentralization and education management for educational institute 4) The aspect of the administration development for increasing educational opportunities qualitatively 5) The aspect of the resource administrative system development for efficient education.

The suggestions of the sub-district non-formal education management in accordance with the guideline of education reform in the 2nd decade were as follows: 1) The administrative decentralization and education management for educational institute 2) The administrative system development in accordance with good governance principle including transparency, fair and having efficient inspective system 3) The administration development for increasing educational opportunities qualitatively 4) The managing system development for support the participation of private people and all part in education management 5) The resource administrative system development for efficient education.

Keywords: Sub-District Non-Formal Education Management, The Guideline of Education Reform in the 2nd Decade

บทนำ

ประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการเป็นกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552-2561) ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ [6]

จากสาระสำคัญของนโยบายดังกล่าวในการบริหารจัดการเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง กศน.ตำบลขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับประชาชนโดยได้ประกาศจัดตั้ง กศน.ตำบลทั่วประเทศจำนวนทั้งหมด 7,409 แห่งสำนักงาน กศน.จังหวัดน่านมีสถานศึกษา กศน.ตำบลที่เป็นหน่วยจัดกิจกรรม จำนวน 99 แห่ง [2]

สำนักงาน กศน.จังหวัดน่านเข้ารับการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่ 2 โดยมีมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ประเมินคุณภาพภายนอกการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ มาตรฐานที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิตมาตรฐานที่ 4 การบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพภายใน

สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ 2 แสดงถึงสภาพปัญหาของสำนักงาน กศน.จังหวัดน่านโดยรวมได้เป็นอย่างดีในเรื่องของ มาตรฐานที่ 2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบและมาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพภายใน สภาพปัญหาปัจจุบันที่มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบที่อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ [5]

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานราชการตำแหน่งครู กศน.ตำบล จึงมีความสนใจว่า กศน.ตำบลของจังหวัดน่านได้ดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เกิดสภาพปัญหาอย่างไร เพื่อทราบและหาแนวทางในการแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัยได้แก่บุคลากรในสำนักงาน กศน.จังหวัดน่านซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์ กศน. อำเภอ จำนวน 15 คน และครู กศน.ตำบล ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 99 คน รวม 114 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหาร กศน.ตำบลของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหาร กศน.ตำบลของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหาร กศน.ตำบลของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาขอบเขตของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา

6) นำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง ปรากฏว่า ค่า IOC เท่ากับ 0.81

7) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (try-out) กับสำนักงาน กศน.จังหวัดพะเยาจำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของCronbach ปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.80

8) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และจัดทำต้นฉบับเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็น รายข้อแล้วพบว่า มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ระดับปฏิบัติอย่างเป็นระบบตามศักยภาพความพร้อมอยู่ในระดับมาก รองลงมา เสริมสร้างศักยภาพ

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และ คณะทำงานมีการพูดคุยอภิปรายเกี่ยวกับภาพสรุปรวมของข้อมูลต่าง ๆ ในสถานศึกษาเป็นจำนวนเท่ากัน อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีคณะทำงานด้านข้อมูลเพื่อจัดทำข้อมูลผลการทดสอบมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ด้านพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพมีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีการปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการปรับระบบการวัดประเมินผลผู้เรียนการจัดการกระบวนการเรียนรู้และระบบการรับเข้าศึกษาต่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางเลือกอยู่ในระดับมาก

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนในระดับปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า สนับสนุนให้เอกชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้นอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินจากทุกส่วน

ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. วิเคราะห์ปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พบว่า

ด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพในระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมา ปรับระบบบริหารงานบุคคลของพนักงานราชการ ข้าราชการครูให้สามารถบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในระดับมาก

ด้านพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพมีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่ามีการปฏิรูป

บทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานอยู่ในระดับมาก รองลงมา ส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเป็นกลไกสนับสนุนที่พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็น รายข้อแล้วพบว่าพัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่าและทุนกู้ยืมเพื่อเป็นกลไกเพิ่มโอกาสทางการศึกษาการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ
กศน.ตำบลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองพบว่า

3.1 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา เพิ่มงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษา กศน.ตำบล ในจังหวัดน่านลดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลางลง แต่ให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น

3.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ควรเน้นให้มีการบริหารจัดการเงินและงบประมาณโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ ซึ่งระบบการบริหารจัดการจะนำหลักการพัฒนามาวงจรคุณภาพ PDCA กับ SDCA มาใช้ในการติดตาม และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ควรบริหารจัดการบทบาทหน้าที่ โครงสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานให้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้มีคุณภาพตามระบบการปฏิรูปทศวรรษที่สอง ต้องพิจารณาสมรรถนะทางด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยสอนที่ทันสมัยและหลากหลายเพิ่มมากขึ้น

3.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ควรแสวงหาภาคีเครือข่ายที่อยู่ในภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้นในการจัดการศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ

3.5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติ ควรพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรด้วยการจัดระดมทุนจากภาครัฐ และภาคเอกชนมาช่วยพัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่าและทุนกู้ยืมเพื่อเป็นกลไกเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สามารถอภิปรายผลการปฏิบัติงานและปัญหาจากการปฏิบัติงานเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานของ กศน. ตำบลยังมีความพร้อมในเรื่องการกระจายอำนาจจากผู้บริหารสู่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ จึงทำให้ขาดศักยภาพระบบการปฏิบัติงาน นอกจากนั้น กศน. ตำบล ของจังหวัดน่านยังต้องเร่งปฏิบัติงานในระบบบริหารงานบุคคลมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยเร็ว ส่วนปัญหาที่เห็นได้ชัดจากการบริหารงานของ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่าน พบว่าระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะการกระจายอำนาจของศูนย์ยังไม่ค่อยเป็นระบบมากนัก แต่การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาพบว่ามีความพร้อมพอสมควรในการรับมือให้เข้ากับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี หมุดเมือง [8] ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง ผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์การศึกษาชนนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดสระบุรี ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่จำแนกตามสถานภาพ และปัจจัยทางสังคม ศูนย์การศึกษาชนนอกระบบ ต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารเพื่อให้งานออกมาเป็นรูปธรรมได้

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง อาจเป็นเพราะมีการประเมินคุณภาพภายในสถาน ที่การศึกษาของ กศน. ตำบล ของจังหวัดน่านยังไม่ชัดเจน กล่าวคือคณะทำงานในการประเมินคุณภาพมีการอภิปราย เกี่ยวกับภาพรวมไม่ชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาสำหรับการทดสอบ มาตรฐานการศึกษา ส่วนปัญหาที่เห็นได้ชัดจากการบริหาร งานของ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านพบว่าระดับปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะยังไม่พบข้อสรุป เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในสถาน ที่การศึกษาที่แน่ชัด จึงไม่สามารถปรับระบบบริหารงานบุคคลของพนักงานราชการ ข้าราชการครูให้สามารถบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูให้เป็นวิชาชีพ ชั้นสูง สร้างกลไกการเข้าสู่ตำแหน่งโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ได้ชัดเจน นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านนำข้อมูลเพื่อจัดทำ ข้อมูลผลการทดสอบมาตรฐานการศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของเกศรัตน์ ภูกิจเงิน [1] ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษา นอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าคันโท จังหวัด กาฬสินธุ์ กล่าวว่า การพัฒนาระบบการบริหารให้มีความ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้นั้นต้องเริ่มจากการบริหารภายใน ที่ก่อน ซึ่งการดำเนินการบริหารให้มีประสิทธิภาพมี 5 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผนการบริหาร 2. ให้ความรู้ความเข้าใจในการ ทำงาน 3. ลงมือปฏิบัติงาน 4. สร้างเสริมกำลังใจ 5. ประเมิน การปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาระบบ

ด้านพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพมีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะการปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของ กศน. ตำบล ของจังหวัดน่าน อยู่ในระดับดีมากกล่าวคือ มีการปรับระบบการวัดประเมินผล ผู้เรียนการจัดกระบวนการเรียนรู้และระบบการรับเข้าศึกษา ต่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางเลือกและระบบการศึกษา ที่ยืดหยุ่นหลากหลายโดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนปัญหาที่เห็นได้ชัดจากการบริหารงานของ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านพบว่าระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง อาจเป็นเพราะมีระบบการปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานดีแล้ว จึงทำให้ส่งเสริมการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้สามารถ เป็นกลไกสนับสนุนที่พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งและ ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของวัชรพงศ์พันธุ์ อุปนันท์ [4] ได้ทำการศึกษา เรื่อง ผลการบริหารงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอใน

จังหวัดสระบุรี ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานของการศึกษา นอกโรงเรียนในปัจจุบันมีความคาดหวังที่จะให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี สารสนเทศได้ เพื่อให้นักเรียนทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบัน

ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาค ส่วนในการจัดการศึกษาในระดับปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะ กศน.ตำบลของจังหวัด น่าน ได้มีการสนับสนุน ให้เอกชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุน การศึกษาให้มากขึ้น และสถานศึกษามีอิสระในการบริหารงบ ประมาณทรัพยากรทางการศึกษา ส่วนปัญหาที่เห็นได้ชัด จากการบริหารงานของ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านพบว่า ระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการระดม ทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและ ทรัพยากรจากทุกส่วนของสังคม จึงทำให้สถานศึกษาต้อง จัดระบบการบริหารอย่างระมัดระวัง ชัดตรง โดยที่ประชาชน สามารถตรวจสอบแหล่งเงินทุนที่นำมาพัฒนาศูนย์ กศน. ตำบล ของจังหวัดน่านได้ตลอดเวลาจนทำให้งานอาจมีปัญหา บ้างจากคนหมู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรณ ดะองดี [7] ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศูนย์การ เรียนรู้ ด้านการพบกลุ่มแบบมีส่วนร่วม ศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้เป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้จะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาค เอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาเข้ามาช่วยกันดูแล และช่วยส่งเสริมให้การศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้ เกิดการพัฒนาทางด้านการสอน นำความรู้นำไปใช้ในสังคม ได้ แต่ปัญหาที่พบจากการมีส่วนร่วมคือ การดำเนินงาน ภายในการควบคุมของบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมมากก่อให้เกิด ปัญหา

ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการบริหารงานของ ศูนย์ กศน. ของจังหวัดน่านมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ทำให้ผลการประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาออกมาไม่ค่อยดี ส่วนปัญหา ที่เห็นได้ชัดจากการบริหารงานของ กศน.ตำบล ของจังหวัด น่านพบว่าระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็น เพราะ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านยังมีผลกระทบจากการ บริหารจึงมีผลกระทบต่อการจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่า และทุนกู้ยืมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัฏฐ์ สมศรี [3]

ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ได้กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดจากการทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือ ครู อาจารย์ ผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมและการสอนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อฝึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน การจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียน และร่วมพัฒนาปรับปรุง ส่งผลทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพทางการเรียน อีกทั้งยังมีผลทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครู อาจารย์ ผู้สอนได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่าน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองพบว่า การปฏิบัติด้านกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะบุคลากรของ กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านยังไม่พร้อมกับการปฏิรูปการศึกษาแบบใหม่ เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะเน้นพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย โดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพร้อมและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอยู่มาก ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาครูให้มีวิชาชีพครูในขั้นสูงขึ้น

2) การบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดทำข้อมูลผลการทดสอบให้ได้มาตรฐานการศึกษา

3) การบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านด้านพัฒนาการบริหารควรจัดการบทบาท หน้าที่ โครงสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานให้ดี

4) การบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในระดับปฏิบัติ ควรสนับสนุนให้เอกชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาให้มาก

5) การบริหาร กศน.ตำบล ของจังหวัดน่านด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติ ควรพัฒนาบริหารทรัพยากรด้วยการจัดระดมทุนจากภาครัฐ และภาคเอกชนมาช่วยพัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาให้เปล่าและทุนกู้ยืมหรือแม้กระทั่งประชาชนทั่วไป ให้มาลงทุนเพื่อการศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาศักยภาพปัญหาการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบในพื้นที่อื่น ๆ

2) ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหาร กศน.ตำบลของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร กศน.ตำบลของจังหวัดน่านตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เอกสารอ้างอิง

- [1] Pookingneng, K. Supervision system development within the non-formal education and the informal education center, Thakanto district, Kalasin province. Master thesis, Graduate School. Mahasarakham University. 2010. (In Thai).
- [2] Non-formal Education Office. 2011. online. Access <http://www.nfe.go.th/home/> retrieved on December 27, 2013.
- [3] Somsri, V. Community learning center development on learning procedure of non-formal and informal education center, Pratai district, Nakhornratchasima province. Master thesis, Graduate school, Mahasarakham University. (In Thai).
- [4] Upanan, V. Current state acceptable state and expectation on information technology use of high school learners of the Klongtaey district non-formal education and informal education center. Bangkok. King Mongkut's University of Technology Thonburi. 2010. (In Thai).

- [5] The summary result of external quality assessment of non-formal education and informal education in the second round of district non-formal education of Nan province between December 2008 - June 2011. Online. Access <http://www.onesqa.or.th>. Retrieved on December 27, 2013.
- [6] Aodtheang, S. The management in accordance with the guideline of education reform in the second decade of Jomtong school Chiang Mai. Master thesis, Graduate School, Chiang Mai University. 2011. (In Thai).
- [7] Laongdee, O. Learning center development in aspect of participated group meeting of the district non-formal education and informal education center. Master thesis, Graduate School. Mahasarakham University. 2009. (In Thai).
- [8] Mudmuang, A. The study of the result on management in accordance with the role and duty of district non-formal education and informal education center in Saraburi province. Master thesis, Graduate School. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. 2010. (In Thai).